

5

เด็กเป็นโรคไต

พ่อแม่ควรปฏิบัติอย่างไร

“ คุณพ่อคุณแม่อย่าเพิ่งตื่นตระหนก เพราะโรคไตในเด็กไม่ใช่เป็นโรคไตวายเรื้อรังที่รักษาได้ยากหรือรักษาไม่ได้แบบผู้ใหญ่ ”

ศาสตราจารย์แพทย์หญิงประยงค์ เวชวินิชสนอง

ภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

เมื่อคุณหมอมือที่รักษาลูกบอกให้คุณพ่อคุณแม่ทราบว่าลูกป่วยเป็นโรคใด คุณพ่อคุณแม่ต้องถามคุณหมอให้แน่ชัดว่าลูกป่วยเป็นโรคใดแบบไหน มีวิธีการรักษาอย่างไร พ่อแม่ควรปฏิบัติอย่างไร นานแค่ไหน เพราะโรคใดในเด็กมีหลายชนิด วิธีการรักษา การดูแล และการพยากรณ์โรคต่างกัน และต่างจากโรคใดในผู้ใหญ่โดยสิ้นเชิง ประการแรกสุดคุณพ่อคุณแม่อย่าเพิ่งตื่นตระหนก เพราะโรคใดในเด็กไม่ใช่เป็นโรคใดวายเร็วซึ่งที่รักษาได้ยากหรือรักษาไม่ได้แบบผู้ใหญ่

โรคใดในเด็กที่พบได้บ่อยที่สุดคือ การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะ ซึ่งเป็นการติดเชื้อบริเวณใดบริเวณหนึ่งของระบบทางเดินปัสสาวะ นับตั้งแต่ไต กระเพาะปัสสาวะ หรือทางเดินปัสสาวะ เด็กจะมีอาการไข้ ปัสสาวะบ่อย ปัสสาวะแสบขัด ในเด็กเล็กที่ยังบอกอาการไม่ได้ คุณพ่อคุณแม่ก็จะสังเกตได้เฉพาะอาการไข้ การรักษาคือต้องรับเด็กไว้ในโรงพยาบาล ฉีดยาฆ่าเชื้อจนครบกำหนด ถ้าให้การรักษาไม่เหมาะสม เช่น ใช้ยาเกินหรือฉีดยาระยะสั้นไปอาจทำให้เชื้อดื้อยาและรักษาได้ยากในภายหลัง นอกจากนี้แล้วคุณหมอยังต้องตรวจพิเศษทางรังสีว่าเด็กมีทางเดินปัสสาวะผิดปกติที่ทำให้เกิดการติดเชื้อหรือไม่

การติดเชื้อระบบทางเดินปัสสาวะนั้นสามารถเป็นซ้ำอีก ดังนั้นคุณหมอมจะนัดคุณพ่อคุณแม่ให้พามาตรวจเป็นระยะๆ

การอักเสบของไตแบบเฉียบพลัน ก็เป็นโรคใดอีกชนิดหนึ่งที่พบบ่อยในเด็ก ซึ่งเด็กจะมีอาการบวม คุณหมอมตรวจก็จะพบว่าเด็กมีความดันโลหิตสูง มีเม็ดเลือดแดงในปัสสาวะ ในกรณีนี้เด็กก็ต้องนอนในโรงพยาบาลเช่นกัน รับการรักษาประมาณ 3-5 วันโรคก็จะหาย แต่เม็ดเลือดแดงในปัสสาวะจะคงอยู่อีกนานราว 1 ปี และคุณหมอมก็จะให้คุณพ่อคุณแม่พามาตรวจเป็นระยะๆ เช่นกัน ซึ่งเด็กที่ป่วยเป็นโรคนี้หลังจากหายบวมคุณหมอมอนุญาตให้กลับบ้านได้แล้ว ก็รับประทานอาหารได้ปกติ เล่นได้ แต่ไม่หักโหม หรือเล่นเพื่อการแข่งขัน ราว 1 ปี

โรคไตเนฟโรติก เป็นโรคใดที่พบบ่อยอีกชนิดหนึ่งในเด็ก เด็กจะมีอาการบวมมากจนคุณพ่อคุณแม่ตกใจ ทั้งนี้เพราะไตเสียไขขาวออกมาทางปัสสาวะ ในระยะแรกเด็กต้องนอนรับการรักษาในโรงพยาบาล เมื่อหายบวมแล้วคุณหมอมก็อนุญาตให้กลับบ้านได้ แต่เด็กยังต้องกินยาตามที่คุณหมอมสั่งโดยเคร่งครัด และคุณหมอมจะนัดให้คุณพ่อคุณแม่พามาตรวจ ตรวจปัสสาวะ และปรับเปลี่ยนขนาดของยา โดยทั่วไปเด็ก

ต้องกินยาวนานราว 1 ปี ถึง 1 ปีครึ่ง ที่สำคัญโรคนี้มักจะเป็นๆ หายๆ คือเด็กอาจจะบวมขึ้นมามีกระหว่างรักษาหรือหลังหยุดการรักษา สาเหตุมักเกิดจากเป็นไข้หวัดหรือลดขนาดยาลง หรืออาจเกิดขึ้นโดยไม่มีสาเหตุดังกล่าวก็ได้ ถ้าเด็กบวมขึ้นคุณพ่อคุณแม่ก็ต้องนำเด็กมาพบคุณหมอก่อนวันนัด

เมื่อเด็กป่วยเป็นโรคไตเนฟโรติกเด็กจะบวมมาก แต่การทำงานของไตส่วนใหญ่ยังปกติ ไม่ใช่เป็นโรคไตวาย เป็นโรคที่รักษาให้หายได้ แต่การเป็นๆ หายๆ ก็เป็นเรื่องที่พบได้บ่อย ทำให้คุณพ่อคุณแม่วิตกกังวล เมื่อเด็กไม่มีอาการบวมแล้วก็สามารถกินอาหารได้ตามปกติ วิ่งเล่นออกกำลังกายได้ตามปกติ คุณพ่อคุณแม่ต้องนำเด็กมาพบคุณหมอโดยสม่ำเสมอตามที่นัด ให้ลูกกินยาตามที่คุณหมอสั่ง ไม่ขาดยา ไม่ลดหรือเพิ่มขนาดยาเอง ถ้ายาเกิดหมดก่อนวันที่คุณหมอนัด ต้องมาพบคุณหมอเพื่อรับยาก่อนวันนัด การหยุดยาหรือการขาดยาจะทันหันหลังจากเด็กกินยามาระยะหนึ่งอาจเป็นอันตรายต่อเด็ก ซึ่งอาจเกิดอาการช็อกได้ ถ้าบ้านอยู่ไกลจากโรงพยาบาลที่รักษาเรื่องโรคไต เวลาเกิดปัญหาเร่งด่วนเช่นลูกเกิดป่วยฉุกเฉินรุนแรง คุณพ่อคุณแม่ควรไปพบหมอที่โรงพยาบาลใกล้บ้านก่อน บอกให้คุณหมอรอบว่าลูกป่วยเป็นโรคไตชนิดไหน การบอกว่าเป็นโรคไตเฉยๆ ไม่ชัดเจนและละเอียดพอที่คุณหมอจะรู้โรคพื้นฐานของโรค อาจวางแผนการรักษาได้ไม่เหมาะสมและล่าช้าได้ ทั้งนี้ยาที่กินและขนาดของยาก็จำเป็นต้องแจ้งให้คุณหมอรอบ อันจะเป็นประโยชน์ของลูกเอง

ยาที่รักษาโรคไตเนฟโรติก เป็นยาสเตียรอยด์ ซึ่งมีผลข้างเคียงคือ ทำให้เด็กกินอาหารได้เยอะ ทำให้เด็กอ้วน น้ำหนักขึ้น ขณะเดียวกันยากี้ทำให้เด็กอ้วนฉุ แก้มป่อง ในบางครั้งคุณพ่อคุณแม่อาจแยกไม่ได้ว่าเด็กบวมขึ้นหรือเพราะผลของยา ถ้าไม่แน่ใจคุณพ่อคุณแม่ก็ควรจะนำลูกมาพบคุณหมอ

ผลข้างเคียงที่สำคัญของสเตียรอยด์อีกประการคือ ยานี้กดภูมิคุ้มกัน อาจทำให้ลูกติดเชื้อโรคได้ง่าย ดังนั้นขณะที่รับประทานยาคุณพ่อคุณแม่ก็ควรต้องหลีกเลี่ยงที่จะพาลูกไปในแหล่งชุมชน เช่น ศูนย์การค้า โรงหนัง อันจะทำให้เด็กได้รับเชื้อได้ง่าย ไม่เข้าใกล้ผู้ป่วยอื่นๆ ถ้าเด็กมีไข้หรือไม่สบายแม้เพียงเล็กน้อย ก็ควรจะมาพบคุณหมอ เพราะความต้านทานโรคต่ำ เด็กอาจมีอาการรุนแรงได้ เช่น โรคอีสุกอีใส ในเด็กปกติอาจไม่ต้องให้การรักษาจำเพาะ แต่ในผู้ป่วยเด็กเนฟโรติกต้องได้รับการรักษาเป็นพิเศษ คุณพ่อคุณแม่จึงไม่ควรนิ่งนอนใจ

ความเข้าใจของประชาชนทั่วไปที่ว่า เป็นโรคไตไม่ให้อกินเค็ม นั้นถูกต้องสำหรับโรคไตบางชนิดและบางคนเท่านั้น ผู้ป่วยโรคไตส่วนใหญ่คุณหมอไม่ได้จำกัดปริมาณเกลือที่กิน ให้อกินได้ตามปกติเหมือนคนทั่วๆ ไป ยกเว้นบางกรณีจริงๆ ที่พบน้อยมาก ถ้าคุณพ่อคุณแม่ไม่แน่ใจปัญหาใดๆ ควรถามคุณหมอที่ดูแลคุณโดยตรง อย่าปฏิบัติตามคำบอกเล่าหรือคำแนะนำจากผู้อื่น หรือตามความเชื่อที่เคยได้ยินได้ฟังมา เพราะคำว่าโรคไตเป็นคำที่กว้างมาก การรักษาที่การปฏิบัติในแต่ละโรคจำเพาะจะจงต่างกัน

